

HUR OLIKA

VI ÄN ÄR

Rädda Barnens
Ungdomsförbund

Rädda Barnen

Hej!

Här är ditt häfte om varje barns rättigheter. Alla barn och unga har samma rättigheter. Det står i FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen). Där står också att ingen får diskrimineras. **Det betyder att alla har lika mycket värde – hur olika vi än är.**

Nästan alla länder i världen har kommit överens om barnkonvention. I Sverige är barnkonventionen lag, det betyder att regeringen lovar att följa det som står där.

Genom barnkonventionen får varje barn ett särskilt skydd och särskilda rättigheter. Till exempel att alla barn har rätt till bra utbildning, till ett namn, att bli lyssnad på och att leva ett liv utan våld och diskriminering. Barnkonventionen utgår från att:

Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras.

Man ska tänka på barnets bästa när man bestämmer saker

Alla barn har rätt att leva och utvecklas

Alla barn har rätt att säga vad de tycker och bli respekterade

Även om alla barn idag har de här rättigheterna. Så vet vi att många barn växer upp med erfarenheter och en känsla av att inte passa in eller känna samma värde som andra barn på sin skola eller på orten där man bor. Därför vill Rädda Barnen och Rädda Barnens Ungdomsförbund lyssna mer på barn själva, lära oss av barn och dela berättelserna vidare.

Vuxna har ansvar och kan fatta beslut som gör livet bättre för barn som har det svårt, därför är din röst extra viktig!

Rädda Barnen och Rädda Barnens Ungdomsförbund träffar barn i många av våra aktiviteter. För att beskriva vad diskriminering, trakasserier och rasism handlar om har vi samlat berättelser från barn som varit med om situationer där deras rättigheter kränkts. Vi hoppas att några av dessa berättelser kan sätta igång samtal om hur var och en gör för att visa att alla har samma värde, och inte minst att stå upp när någon behandlas sämre.

För dig som känner dig ensam med dina erfarenheter eller tankar hoppas vi också att det här häftet kan vara ett stöd. Vill du ha tips på var du kan vända dig för att prata med en trygg vuxen finns tips längre in i häftet.

Varma hälsningar!

Madeleine & Aya

Projektledare för unga röster om diskriminering

"I häftet kanske du hittar ett par svåra ord. Ta en titt på sida 11 så hittar du en ordlista!"

På Rädda Barnens hemsida kan du läsa hela listan med alla rättigheter enligt barnkonventionen.

Alla människor har väl samma rätt - är inte det självklart?

ALLA MÄNNISKOR ÄR lika mycket värda. Det kan låta enkelt och det är det egentligen. Men många vuxna (och barn) har en tendens att dela upp människor i sämre och bättre. Det är exempelvis så rasism fungerar. Att en grupp människor tycker att en annan grupp människor är mindre värda för att de ser ut på ett annat sätt. Och därför inte ska få tillgång till lika bra grejer eller inte ska få ha vissa jobb. Eller till och med att de som ser ut på ett visst sätt inte ska få bo i Sverige.

Om människor blir behandlade orättvist på grund av hur de ser ut, vilket kön de har, vilken religion de tror på eller hur gamla de är, så kan det vara diskriminering. Att bli diskriminerad är förbjudet enligt både barnkonventionen och andra svenska lagar.

INTERVJU MED KANZA

NAMN: KANZA
ÅLDER: 17
BOR: GÖTEBORG

På vilket sätt är du engagerad idag i barns rättigheter och mot rasism?

Jag är vice ordförande i Angereds ungdomsråd, jag är ledamot i ungdomsfullmäktige och i vardagen tar jag alltid chansen att göra min röst hörd, i diskussioner i skolan eller typ som nu. Jag tar alla chanser som kommer, om det finns fördomar så ska man svara tycker jag.

ARTIKEL 12:

”Barn har rätt att uttrycka sin mening och höras i alla frågor som rör barnet. Hänsyn ska tas till barnets åsikter, utifrån barnets ålder och mognad.”

Det betyder att du rätt att säga vad du tycker och får möjlighet att vara med och bestämma i frågor som handlar om dig.

Vad gör du i Ungdomsfullmäktige?

Just nu ordnar jag och en annan ungdom en konferens (en utbildning) som handlar om rasism. ”Vi och dem” kallar vi den. Alla skolor i Göteborg får anmäla sig och vara med digitalt. Det är jätteroligt att göra detta. Jag har varit med i tre år i ungdomsfullmäktige och ofta tagit upp frågor om rasism och segregation. I början pratades det inte om det, men jag tror jag har lyckats påverka. Black Lives Matter gör också att många är mer intresserade idag av rasism.

Ungdomsfullmäktige är en bra plats, man får tycka vad man vill. Man kommer från olika delar av staden och kan påverka. Det finns respekt för varandra och för att tycka olika.

När började du engagera dig? Hur kommer det sig att du engagerar du dig?

Jag gick i sjuan. Jag pratade ofta med kuratorn om orättvisorna i skolan. Då var det kuratorn som stöttade mig och berättade om göteborgs ungdomsfullmäktige och att det var en chans att höras och att påverka. Hon stöttade mig att söka och så blev jag vald.

Har du några personliga erfarenheter av rasism och diskriminering? Någon enskild händelse du vill berätta om?

Jag har varit med om lärare som varit jättekränkande. En gång sa lärare att vi ska vara tacksamma för Sverige för om Sverige inte var som det var nu skulle vi alla vara på gator i våra hemländer. En annan gång sa en lärare att våra betyg i vår skola var sämre för att det bara finns elever med utländsk bakgrund på vår skola. Då sa jag till honom att det inte beror på våra bakgrunder, det är bara bra att vi kan fler språk och kommer från olika kulturer. Att vi får sämre betyg beror istället på att vi inte får samma chanser. En idrottslärare brukade säga att vi tjejer inte kan ha på oss slöja på gympan. Men det gick ju hur bra som helst. Jag var en av de snabbaste tjejerna i klassen och jag hade på mig min slöja!

Jag har också varit med om rasism från andra elever. När jag började ha slöja i sjuan var det en kille i skolan som rev av mig slöjan. Jag blev helt skakis och jag ringde pappa och vi gick till rektorn. Men de vuxna på skolan brydde sig inte kändes det som. Rektorns svar var att hon inte kunde kontrollera det men skulle prata med honom. Jag låtsades att jag inte brydde mig men det var väldigt jobbigt. Jag bytte sen skola.

Vad önskar du att du hade fått för stöd när du tänker tillbaka på det idag från vuxna runtomkring?

Jag tänker idag att de borde tagit upp det i klassen allmänt och pratat om att alla barn har rätt till att välja själva om de bär slöja, kippa eller ett kors. Hade de pratat om det mer innan hade det kanske aldrig hänt.

Det var jättemånga som var kritiska när jag började bära slöja i sjuan. Man kanske bara är nyfiken, men man ska fråga på ett respektfullt sätt. Min slöja är en del av min identitet. När jag tar på mig den känner jag mig hel.

Vad vill du hälsa vuxna som jobbar i miljöer där man träffar barn och unga? Tex lärare, förskolelärare, fritidsledare. Hur ska de göra om de ser att någon blir illa behandlad?

Lärare kanske inte inser det men de spelar en stor roll för en elevs liv. Om du ser att någon mår dåligt, gör allt du kan eller hänvisa till kurator, men visa att du ser eleven.

Jag hade en favoritlärare som såg mig. Jag brukade ofta komma försent och mädde inte alltid så bra på högstadiet. Han sa till mig att ta ett steg i taget och hjälpte mig att sätta mål som kändes rätt för mig. Han brydde sig och uppmuntrade, han såg gnistan i mig. Istället för att försöka göra elever till vad de inte är, så bör lärare ta och se det goda och lyfta personen för det den är.

Vad vill du bli i framtiden?

Jag vill bli politiker, det är min dröm. Jag vill påverka och förändra till det bättre. Jag vill jobba mot segregation och skillnader som i skolor till exempel. Vi bor i ett land och vi ska bo tillsammans. Alla ska ha samma förutsättningar och samma möjligheter. Ingen ska stå i vägen för en annan. Sen tycker jag miljöfrågan också är väldigt viktig.

Vad skulle du vilja hälsa till barn på mellanstadiet idag?

Man ska inte vara rädd för att be om hjälp. Jag tror det finns fler goda människor än elaka. Tänk på det som är bra, men var inte tyst om det som är dåligt.

ARTIKEL 13:

”Barn har rätt till yttrandefrihet; att tänka, tycka och uttrycka sina åsikter, med respekt för andra personers rättigheter.”

Du har rätt att säga om du inte håller med om någonting eller om det finns något du inte vill göra. Det är viktigt att allas åsikter respekteras och att alla vågar säga vad man tycker.

VILL DU OCKSÅ ENGAGERA DIG! HÄR ÄR FEM TIPS

Vad engagerar dig?

Bestäm vilket ämne du vill fokusera på. Har det kanske hänt något på skolan som du tycker är orättvist, eller kanske såg du något på nyheterna som du tycker är fel? Börja här!

Hitta andra som också vill engagera sig!

Prata med dina kompisar, kanske engagerar samma frågor dem? Tänk igenom, prata och skriv gärna ner era bästa argument - varför du/ni vill förändra något. Ju fler argument desto lättare att andra lyssnar på dig och håller med dig. Ju fler ni får energi och engageras i liknande frågor desto mer kan ni göra!

Gör det ni känner för.

Var kreativ, använd sociala medier, dina kontakter – eller det du känner för! Gör affischer som ni kan sätta upp på skolan eller på torget i den ort du bor i. Ordna en namnlista där ni kan be andra skriva upp sig om de vill ha samma förändring som er eller ett medborgarförslag. Vilka vill du påverka i din närhet? Är det rektorn, lärarna, idrottsföreningen? Lämnar fram era förslag – helst nedskrivet! Mejla en politiker där du bor och be om att få ses och dela dina eller era frågor och förslag.

Engagera dig i en organisation

Det finns organisationer som jobbar med flera olika ämnen, som barns rättigheter, miljö eller djurs rättigheter. Om du är nyfiken på samhällsfrågor eller bara vill hitta på aktiviteter med andra barn och unga kan du kolla in en ungdomsorganisation som passar dig. Här är några tips:

Rädda Barnens Ungdomsförbund

Sverok – för dig som gillar spel

Röda Korsets Ungdomsförbund

Ungdom Mot Rasism

Elevråd/elevkårsorganisationer som SVEA och Sveriges Elevkårer

Håll ut! Gör saker som får dig att må bra.

Ha Tålmod. Förändring tar tid. Ibland går det snabbt, men ofta kräver det att man är envis. Se till att ha roligt under tiden. Se till att göra sådant som du mår bra av.

Gå ihop med en eller flera kompisar och ha en filmkväll! Ja, att se på film kan också vara ett bra sätt att lära sig mer. Vi tipsar om filmen ”I am Greta”, en dokumentär om Greta Thunberg som har demonstrerat för att vuxna ska ta bättre hand om miljön på jorden.

NAMN: NOOR
ÅLDER: 18
BOR: ÖREBRO

” Ni är snälla flickor...”

Första gången jag upplevde rasism gick jag i femman, jag var 11 år gammal. I min grundskola var de flesta svenska. Det var bara jag och kanske fem andra elever i min ålder som hade en annan bakgrund än svensk. En dag i skolan så bråkade jag och en kompis med en annan tjej i klassen. Tillslut skrek hon: ”jävla invandrare” till oss. Jag kommer ihåg att jag blev väldigt chockad och ledsen, jag visste att det här inte var okej.

När jag gick till en lärare för att berätta vad som hade hänt sa hon: ”Ja men ni vet att Moa har det jobbigt hemma. Ni är snälla flickor så ta inte det hon säger på allvar. Hon var säkert bara lite arg.”

Jag blev arg på lärarnas reaktion. Varför ville de inte göra något åt saken? Det är inte okej att prata så med någon även om man har det jobbigt hemma.

ARTIKEL 2:

Barnkonventionen gäller för alla barn. Alla barn är lika mycket värda. Inga barn får bli sämre behandlade. Trakasserier, som det Noor beskriver, är exempel på att bli sämre behandlad.

Det spelar ingen roll vilken färg du har på huden, om du är kille, tjej eller känner dig som något annat. Det spelar ingen roll vilket språk du pratar. Alla har samma värde.

VILL DU PRATA MED NÅGON?

När något allvarligt händer är det vanligt att som barn känna oro och ha många frågor. Här är några saker som är bra att veta och som kan hjälpa! Det är inte konstigt att känna sig orolig eller rädd när något händer som inte känns bra eller till och med känns allvarligt.

Prata med en vuxen du känner dig trygg med

Prata med någon lugn vuxen du känner, och som brukar vara bra att prata med. Det kan till exempel vara en förälder, lärare eller släkting. Ställ alla dina frågor och berätta om vad du tänker och känner! Vuxna och skolan har ett ansvar att se till att du kan känna dig trygg.

Ta kontakt med andra trygga vuxna som kan ge stöd eller svara på frågor.

Du till exempel ringa, mejla eller chatta med BRIS – du kan prata med en kurator på BRIS om du ringer 116 111. Där kan du prata på svenska, engelska eller arabiska. Be om hjälp direkt om du är i fara, ring då 112 till polisen och anmäl. Här är några andra tips på sajter där du som barn kan få råd och stöd.

- **UMO.se**
- **Jourhavandekompis.se**
- **Kärlekenärfri.se**
- **Barn- och elevombudsmannen**
- **Diskrimineringsombudsmannen**
- **Skolinspektionens sajt ”Din rätt i skolan”**
- **Barnombudsmannens sajt ”Mina rättigheter” eller telefon 020 23 10 10**

Skolans ansvar:

Skolan har skyldighet att arbeta mot alla former av diskriminering, trakasserier och rasism. Skolan är också ansvarig för ta reda på hur eleverna har det genom till exempel undersökningar, enkäter och samtal med elevråd/elevkåren. Skolan ska också rapportera om man blir utsatt för någon form av diskriminering eller trakasserier. Alla elever har rätt att känna sig säkra och trygga i skolan.

När jag var femton år så var jag kär i en tjej som hette Josefin. Hon hade långt brunt hår och var väldigt cool och snäll. En fredag så bjöd hon hem mig på middag. När vi satt och åt lövbiff med pommes frites så kom hennes storebror Johannes hem med sin kompis. Jag tänkte inte mer på det då. Senare på kvällen när jag hade cyklat hem så ringde Josefin och grät i telefonen. Tydligt hade hennes bror sagt att jag inte fick lov att komma hem till dom igen eftersom jag var svart. Det gjorde mig väldigt ledsen, så då grät både jag och Josefin i telefonluren.

art. 2 Alla barn är lika mycket v samma rättigheter. Ingen

Jason Diakité,
också känd som
artisten Timbuktu.

RASISM

RASISM

artikel: 2

VI FORTSATTE ATT vara ihop ett tag, men jag var aldrig hemma hos Josefin igen. Jag visste att det inte var rätt av Johannes att säga så om mig. Men just då hade jag inte orden för att beskriva på vilket sätt det var fel. Men det som jag blev utsatt för kallas diskriminering, det är till och med rasism. Anledningen till att jag inte var välkommen hem till Josefin igen var ju bara min hudfärg. Alltså att Johannes tyckte att en vit hudfärg var mer värd än en svart hudfärg. Jag har varit med om många rasistiska situationer i mitt liv i Sverige. Både stora och små. Alla dessa händelser har blivit en del av samma sår, som rivs upp varje gång jag blir utsatt för något rasistiskt eller hör talas om att det händer någon annan. Därför blir jag ofta väldigt arg när folk påstår att rasism inte finns i Sverige.

ARTIKEL 14:

”Barn har rätt att utöva vilken religion de vill, eller ingen alls.”

Alla barn har rätt att ha vilken religion den vill. Ingen får tvinga dig att ha en viss religion, och ingen får säga dumma saker om den religion du har.

Man måste inte heller tro på en religion. Så om du inte har en religion du tror på så får ingen säga elaka saker om det heller. Alla barn har rätt att tro på vad man vill.

**NAMN: ISAK
ÅLDER: 15
BOR: STOCKHOLM**

”Gå tillbaka dit du kommer från!”

När jag gick i fyran var det en kille som brukade reta mig mycket i klassen. Många gånger gav han kommentarer som inte var snälla och som gjorde mig ledsen. Min mamma och pappa är från Libanon. Så han retade mig för det och sa ”du är från libanan. Där äter man bara bananer”. Han sa också andra dumma och rasistiska saker som ”jävla muslim” eller ”gå tillbaka dit du kommer från!”.

Jag pratade med lärarna, men jag kände inte att det hjälpte. Även om de pratade med honom blev det ingen skillnad. Jag ville inte gå till skolan för jag var rädd att bli retad.

En dag berättade jag till min mamma vad som hade hänt. Hon ringde direkt upp läraren för att prata med henne och sa att det inte var okej det han gjorde mot mig. Killen och hans familj var också vår granne. Så min mamma gick dit och berättade för hans föräldrar hur han behandlade mig i skolan. De lovade att inget sånt ska hända igen.

Efter det blev min mamma bjuden till skolan för att prata inför klassen om islam och vad religionen handlar om. Det var bra att jag berättade för mina föräldrar, då kände jag mig inte lika ensam. Jag tror det är viktigt att man pratar med en vuxen om vad som händer i skolan. En lärare, förälder eller kanske kuratorn. Det är viktigt att barn har en vuxen man kan lita på.

ORDLISTA

- **AKTIVISM** – Är när man gör en aktivitet för att skapa en förändring i samhället. Det kan vara att demonstrera, skriva till tidningen eller göra en namnsamling.
- **DISKRIMINERING/DISKRIMINERINGSGRUNDER** – Det spelar ingen roll vad du har för familj, vilket land du kommer ifrån, vilket språk du talar, vad du tror på, vem du blir kär i, om du är tjej eller kille, om du är homo-, bi- eller heterosexuell, vad du har för hudfärg, hårfärg eller om du har något funktionshinder. Om du blir sämre behandlas för några av de här kan det vara diskriminering. Det kan handla om kommentarer, skämt som får en att känna sig mindre värd eller att bli utfryst. Trakasserier hör ihop med diskrimineringsgrunderna.
- **ETNICITET** – Alla människor har olika hudfärg. Vi kommer från olika kulturer. Vi kan tillhöra olika folk och bo i samma land. I lagen kallas det för etnisk tillhörighet. Till exempel har samer sin etniska tillhörighet och romer har sin etniska tillhörighet. Alla människor har en eller flera etniska tillhörigheter. En människa kan till exempel vara både same och svensk ¹.
- **RELIGION** – Vilken eller vilka gudar du tror på, om du tror på gud eller något andligt eller om du praktiserar en religion.
- **SEGREGATION** – Uppdelning mellan människor i en stad beroende på bland annat ekonomi (socioekonomisk status) och etnisk bakgrund.
- **FÖRDOMAR** – Är tankar och åsikter man har om en person utan att lära känna den. Till exempel att man tror en person är på ett visst sätt utan att ha pratat med den innan.
- **BLACK LIVES MATTER** – Handlar om att demonstrera mot den rasism som svarta upplever. Det började i USA för att många svarta personer där blev utsatta av våld från polisen.
- **UNGDOMSFULLMÄKTIGE** – är en grupp barn och unga som diskuterar och påverkar i politiska frågor i sin kommun.
- **KOMMUNFULLMÄKTIGE** – Folkvalda politiker som styr kommunen.
- **MEDBORGARFÖRSLAG** – Är ett förslag du som medborgare kan skriva om att förändra något i din kommun. Förslaget skickas till politiker i kommunen och kan handla om till exempel skola, stadsplanering eller socialtjänsten.
- **RASISM** – Handlar om att människor blir sämre behandlade och uppdelade i grupper beroende på ens hudfärg, folkgrupp eller religion
- **ÖPPEN RASISM** – Är att någon medvetet ger sig på någon annan på grund av hudfärg, folkgrupp eller religion. Att till exempel skriva taskiga kommentarer på nätet om personer från ett visst land eller viss religion, eller att klottra rasistiska symboler.
- **STRUKTURELL RASISM** – Innebär att samhället på flera olika sätt ger mer fördelar till människor som tillhör normen (det som ses som det mest vanliga) utifrån hudfärg, religion och folkgrupp. Det kan jämföras med att springa ett lopp, att vissa får springa på en rak sträcka på platt mark medan andra får springa lika långt men i en uppförsbacke eller med massa jobbiga hinder i vägen. Den diskriminering som afrosvenskar möter i Sverige idag handlar om att trots lika hög utbildning som människor med ljus hud är det svårare att få lika bra jobb, eller att bli chef. Detta är fel och något vi behöver ändra på!
- **NORMER** - är osynliga regler som skapas utifrån idé om vad som är "normalt". Normer finns överallt och innebär att vi ofta anstränger oss för att tycka och se ut på ett sätt som gör att vi passar in i en grupp.
- **TRAKASSERIER** - kan handla om kommentarer, skämt som får en att känna sig mindre värd eller att bli utfrusen. Trakasserier hör ihop med diskrimineringsgrunderna.

¹ (enligt diskrimineringslagen, lättläst).

Om Rädda Barnen

Rädda Barnen är en organisation som arbetar för att alla barn ska ha det bra. Vi har funnits i 100 år och kämpar för barns rättigheter utifrån barnkonventionen! Rädda Barnen har aktiviteter i Sverige och i hela världen, och finns i 119 länder. Vi gör allt ifrån att lyssna på barns tankar och idéer till att hjälpa till med trygga platser för barn i krig och stöd till barn i skolan i olika delar av världen. Vi pratar ofta med vuxna som bestämmer - politiker, rektorer och andra för att föra vidare det vi lärt oss från barn. Så att vuxna med makt och möjligheter att förbättra livet för barn vet vad de behöver göra.

Rädda Barnen arbetar för att barnkonventionen ska vara verklig för varje barn.
www.raddabarnen.se

Om Rädda Barnens Ungdomsförbund – RBUF

Rädda Barnens Ungdomsförbund är ett förbund där alla upp till och med 25 år kan vara medlemmar. Vi är en organisation av barn och unga för barn. Vi kämpar för att ge barn makt och för att Barnkonventionen ska efterlevas och respekteras. Barn är kompetenta och unika individer som själva kan förändra sin situation. En viktig del för att kunna förändra för sig själv eller andra är kunskapen om barns rättigheter.

Vi kämpar för att barns tankar, åsikter och erfarenheter ska tas på allvar i alla lägen.

www.rbuf.se

Det här projektet har finansierats av Europeiska Unionens program för Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap (REC 2014-2020) eller Asyl-, migrations- och integrationsfonden (AMIF 2014-2020)

Europeiska Kommissionens stöd åt framställningen av detta material utgör inte ett godkännande av dess innehåll, vilket endast återspeglar upphovsmännens åsikter, och Kommissionen kan inte hållas ansvarigt för någon användning av informationen i det.

Rädda Barnens
Ungdomsförbund

Rädda Barnen

Stort tack till Matilda Westerman och Jason Timbuktu Diakitè (författare) och Andrea Pippins (illustratör) för utdragen ur boken "Du har rätt", utgiven 2020 på bokförlaget Bonnier Carlsen.

Rädda Barnen
107 88 Stockholm

Tel: 08-698 90 00
kundservice@rb.se

www.raddabarnen.se